

ЗАКОН
о трговачким праксама за одређене врсте производа

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет

Члан 1.

У циљу заштите начела равноправности уговорних страна овим законом се уређују трговачке праксе, права и обавезе купца и снабдевача пољопривредних, прехранбених и производа од нарочитог значаја за снабдевање тржишта, овлашћења Комисије за заштиту конкуренције, општи услови, правила, мере и поступак који спроводи Комисија за заштиту конкуренције ради утврђивања непоштене трговачке праксе, овлашћење министарства надлежног за послове трговине и надзор.

Примена овог закона и однос према другим законима

Члан 2.

Овај закон се непосредно примењује на односе између снабдевача и купца који обављају трговину на територији Републике Србије, и то:

- 1) пољопривредним и прехранбеним производима;
- 2) производима од нарочитог значаја за снабдевање тржишта.

Пољопривредни и прехранбени производи су производи који су настали као резултат производње, обрађивања или узгоја, укључујући жетву, бербу или убирање плодова, мужу и узгој животиња пре клања, као и лов, риболов и сакупљање дивљих плодова и биљака, као и производи који настају прерадом непрерађених пољопривредних производа.

Под пољопривредним и прехранбеним производима сматрају се и кварљиви пољопривредни и прехранбени производи, односно производи који због своје природе или фазе прераде у којој се налазе постају неодговарајући за продају у року до 30 дана након бербе, производње или прераде.

Производ од нарочитог значаја за снабдевање тржишта у смислу овог закона је:

- 1) производ од нарочитог значаја за снабдевање потрошача, и то: кућна хемија, папирна и кухињска галантерија, лична хигијена и козметика и пелене;
- 2) производ од нарочитог значаја за пољопривредну производњу, и то: средства за исхрану и заштиту биља и оплемењивачи земљишта.

Овај закон се примењује без обзира на то којим се прописом уређује уговарање између правних лица или које је изабрано право у уговору између купаца и снабдевача.

Примена одредаба других прописа не искључује и не ограничава непосредну примену одредаба овог закона.

Овај закон не примењује се на плаћања јавних субјеката који пружају здравствену заштиту и јавних субјеката који су у систему предшколског, основног, средњег и високог образовања и васпитања, казнено-поправних установа, васпитно-поправних установа, установа социјалне заштите (прихватилишта, установе за заштиту деце и одојчади и др.).

Овај закон не утиче на примену одредаба закона којим се уређује електронско фактурисање, одредаба закона којим се уређују обрачунавање и плаћање пореза на додату вредност и подзаконских аката усвојених на основу тог закона, као ни на примену одредаба закона којим се уређује рачуноводство, у делу одредаба којим се уређује рачуноводствена исправа.

Свака уговорна одредба која је у супротности са овим законом ништава је.

Влада ближе одређује листу производа из става 1. овог члана.

II. ЗАБРАНА НЕОДРЕЂЕНИХ ИЛИ УСЛОВНИХ УГОВОРНИХ ОДРЕДАБА

Члан 3.

Уговор између купца и снабдевача закључује се у писаној форми најкасније до 31. марта текуће године.

Изузетно од рока из става 1. овог члана, уговор се може закључити:

- 1) пре испоруке новог производа са постојећим снабдевачем, или
- 2) ако купац закључује уговор са новим снабдевачем.

Изузетно од става 1. овог закона, писани уговор није потребан ако снабдевач пољопривредних производа прихвати опште услове пословања купца на откупном месту односно ван откупног места.

Забрањена је употреба неодређених или условних формулација у уговору којима се оставља дискреционо право једној страни да накнадно утврђује коначну финансијску обавезу а нарочито формулација које:

- 1) користе релативне или неодређене изразе, са отвореним максимумом и минимумом;
- 2) упућују на касније одлуке, критеријуме или будуће акте који нису саставни, недвосмислени и објективно проверљиви део уговора;
- 3) условљавају обавезу испуњењем неодређених, субјективних или немерљивих критеријумима.

Транспарентност и одредивост постоји ако је погодност, накнада, новчана казна:

- 1) јасно и недвосмислено одређена;

2) дефинисана у фиксном проценту или апсолутном новчаном износу по јединици мере;

3) мерљива и објективно проверљива;

4) одређена применом методологије обрачуна која је унапред утврђена и не може се једнострано мењати током трајања уговора.

Уговорне стране дужне су да издају рачуноводствену исправу за сваку пружену услугу, која сходно закону којим се уређује електронско фактурисање, у делу о врсти и количини испоручених добара или врсти и обиму услуга, садржи одредиву (јасну и недвосмислену):

1) погодност, накнаду и новчану казну из става 5. тачка 1) овог члана (сврха плаћања);

2) јасан правни основ из уговора.

Купац који врши авансно плаћање за будући род пољопривредних производа, дужан је да изда доставницу која садржи јасну и недвосмислену вредност тог аванса.

Обавеза из става 7. овог члана примењује се без обзира на то да ли је аванс дат у новчаном облику или у натури (нпр. кроз репроматеријал – семенска роба, средства за заштиту биља, ђубриво или гориво), при чему се вредност аванса у натури исказује у новчаном еквиваленту према фер тржишној вредности у тренутку давања.

III. НЕПОШТЕНЕ ТРГОВАЧКЕ ПРАКСЕ

Непоштене трговачке праксе

Члан 4.

Непоштене трговачке праксе су праксе које због изражене неравнотеже преговарачке моћи између снабдевача и купца, једностраним наметањем и поступањем:

1) одступају од добрих пословних обичаја, противно начелу савесности и поштења;

2) неоправдано и несразмерно преносе економски ризик са једног трговинског партнера на другог;

3) успостављају значајну неравнотежу права и обавеза на штету једног трговинског партнера;

4) омогућавају друге несразмерности у поступању између снабдевача и купца.

Купац који не докаже другачије, има значајну преговарачку моћ у смислу става 1. овог члана ако:

1) укупан годишњи приход снабдевача није већи од 2.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 2.000.000 евра;

2) укупан годишњи приход снабдевача је између 2.000.000 евра и 10.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 10.000.000 евра;

3) укупан годишњи приход снабдевача је већи од 10.000.000 евра, али није већи од 50.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 50.000.000 евра;

4) укупан годишњи приход снабдевача је између 50.000.000 евра и 150.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 150.000.000 евра;

5) годишњи приход снабдевача је између 150.000.000 евра и 350.000.000 евра, а годишњи приход купца је већи од 350.000.000 евра.

Значајна преговарачка моћ купца постоји и у другим ситуацијама у којима снабдевач докаже постојање такве моћи.

Износи исказани у еврима у овом закону, прерачунавају се у динаре по средњем курсу Народне банке Србије, важећем на дан обрачуна годишњег прихода.

Годишњи приход у смислу овог закона утврђује се у висини укупног годишњег прихода пре опорезивања и обухвата пословне, финансијске и остале приходе у обрачунској години која претходи години у којој је покренут поступак, остварен у Републици Србији, при чему се неће рачунати приход који повезани учесници на тржишту остваре у међусобној размени.

Укупан годишњи приход за облике удруживања учесника на тржишту, утврђује се на основу збира укупних годишњих прихода удружених учесника.

Ако због природе делатности коју обавља учесник на тржишту, односно ако се остварује приход од више различитих делатности, које нису међусобно комплементарне, приход није могуће утврдити, или су подаци на основу којих се он утврђује непотпуни или непоуздани, Комисија за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија) ће тај приход утврдити на основу расположивих података и/или других података и информација које сматра релевантним и одговарајућим у одређеном поступку.

Непоштена трговачка пракса може се јавити пре, у току или након завршене продаје одређеног производа, без обзира на то да ли постоји писани уговор.

Комисија упутством ближе одређује значајну преговарачку моћ.

Забрана непоштених трговачких пракси

Члан 5.

Непоштена трговачка пракса купца, у смислу овог закона, може бити апсолутно забрањена или условно забрањена ако купац не докаже другачије.

Комисија доноси упутство којим се ближе одређују непоштене трговачке праксе из овог закона.

Непоштене трговачке праксе које су увек забрањене (црна листа)

Члан 6.

Непоштене трговачке праксе купца из овог члана су увек забрањене без обзира на околности појединачног случаја, постојање споразума или комерцијални оправдан разлог, а нарочито:

1) уговарање плаћања или плаћање снабдевачу за испоручене кварљиве пољопривредне и прехранбене производе у року дужем од 30 дана од дана

истека периода испоруке или дана издавања рачуноводствене исправе, у зависности од тога који од ова два рока наступи касније;

2) уговарање или плаћање снабдевачу за остале пољопривредне и прехрамбене производе у року дужем од 60 дана након истека периода испоруке односно након датума издавања рачуноводствене исправе, у зависности од тога који од наведених рокова наступа касније;

3) отказивање у целости наручених кварљивих пољопривредних и прехрамбених производа у року краћем од 30 дана од дана уговорене испоруке, односно у року у ком није разумно очекивати да снабдевач може да пронађе други начин стављања на тржиште или употребе тих производа;

4) једнострано мењање одредбе уговора са снабдевачем, а нарочито одредаба које се односе на трајање уговора, рок, начин, учесталост, место и време испоруке, као и количину уговорених производа и стандарде квалитета, начин плаћања и цену;

5) захтевање плаћања од снабдевача која нису у вези са продајом тих производа снабдевача;

6) захтевање од снабдевача да плати за пропаст или губитак производа, који се десио у просторијама купца или након преноса власништва на купца, ако до такве пропасти или губитка није дошло услед немара односно кривицом снабдевача;

7) одбијање да у писаном облику потврди договорене услове а снабдевач је затражио писану потврду;

8) захтевање од снабдевача накнаду трошкова поступања по рекламацијама потрошача, ако за узрок рекламације није одговоран снабдевач;

9) захтевање, уговарање, наплаћивање снабдевачу накнаде или захтевање испоруке робе услед проширења или преуређења продајне мреже купца;

10) наплата снабдевачу трошкова додатне контроле квалитета производа, а којом је утврђено да производ снабдевача задовољава уговорени квалитет;

11) условљавање снабдевача достављањем инструмента обезбеђења за преузети репроматеријал, ако купац нема обавезу издавања обезбеђења за преузете а неплаћене пољопривредне и прехрамбене производе;

12) условљавање снабдевача плаћањем у облику мултилатералне компензације која укључује пренос дуга купца на треће лице;

13) захтевање од снабдевача да закључи уговор са трећим лицем или изврши плаћање трећем лицу који за циљ или последицу имају изигравање примене одредаба овог закона;

14) незаконито прибављање, коришћење или откривање пословне тајне снабдевача у смислу прописа којима се уређује заштита пословне тајне.

Изузетно, одредба става 1. тачка 7) овог члана не примењује се када уговор о снабдевању обухвата производе које треба да испоручи члан задруге или организације произвођача чији је снабдевач члан, под условом да акти и одлуке те организације произвођача садрже одредбе сличног дејства као уговор.

Условно забрањене непоштене трговачке праксе (сива листа)

Члан 7.

Ако се не докаже другачије, непоштене трговачке праксе постоје ако купац:

1) враћа снабдевачу непродате пољопривредне и прехранбене производе, а да не плати те непродате производе, осим ако је:

(1) предмет уговора производ који снабдевач први пут испоручује купцу а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;

(2) предмет уговора производ за који снабдевач тражи продају од стране купца, а унапред је писаним путем упозорен од купца да због слабог обрта или кварљивости може доћи до истека рока употребе;

2) наплаћује накнаду за складиштење производа која је предмет важећег уговора и која се налази у ланцу испоруке у складу са утврђеним роковима, осим ако се накнада односи на стварне и додатне складишне услуге које превазилазе уобичајене и предвиђене трошкове из основног уговора;

3) наплаћује накнаду за уобичајено и разумно излагање производа на продајном месту, осим ако је снабдевач затражио услугу стварног и додатног промотивног излагања која превазилазе уобичајено излагање за ту категорију производа и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима, засновано на реалној тржишној вредности;

4) наплаћује накнаду за укључивање производа у своју понуду (улиштавање у понуду), стављање на тржиште или сличне административне трошкове у вези са отпочињањем сарадње, осим ако је снабдевач затражио услугу улиштавања производа који се први пут укључује у понуду тог купца или продајни објект тог купца и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима, засновано на реалној тржишној вредности;

5) преноси на снабдевача у целини или делу, трошкове продајних подстицаја које је купац самостално одлучио да спроведе, осим ако је снабдевач захтевао спровођење продајних подстицаја, а купац је пре спровођења навео период трајања подстицаја и количину производа коју може да прода по умањеној цени;

6) захтева, уговара или наплаћује било какве накнаде за оглашавање и промотивне активности које купац самостално организује и контролише, осим ако је:

(1) снабдевач захтевао оглашавање и промотивне активности и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности или на предвидљивој користи за снабдевача; или

(2) детаљно описана, са јасним циљевима, трајањем, обимом, тачном висином накнаде и начином обрачуна;

7) захтева или наплаћује накнаду снабдевачу за податке о продаји, промету или расположивости сопствених производа, осим ако је снабдевач затражио

те податке и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима, засновано на реалној тржишној вредности;

8) преноси на снабдевача посредно или непосредно, у целости или делу новчани износ казне, прекршаја или управне мере изражене у новчаном износу коју је надлежни орган изрекао купцу, осим ако је правноснажном или коначном одлуком утврђено да је таква мера настала као последица непотпуне или неисправне испоруке, или недостатака производа за који је одговоран снабдевач на основу важећег уговора и у складу са законом;

9) захтева, уговара или наплаћује накнаду снабдевачу за трошкове особља купца, укључујући, али не ограничавајући се на трошкове за опремање, уређење, одржавање простора на којима се продају његови производи, реорганизације асортимана или рутинског одржавања, осим ако је у питању додатна услуга коју снабдевач захтева и ако је накнада сразмерна и заснована на стварним трошковима те активности, односно на објективним, разумним и унапред утврђеним критеријумима;

10) значајно смањује наруџбину односно уговорену количину без оправданог и објективно проверљивог разлога, без претходне писане најаве снабдевачу у року који не може бити краћи од 30 дана, осим ако купац докаже да не постоји тражња за одређеним производом у обиму који је уговорен;

11) једнострано раскида уговорни однос са снабдевачем без писменог образложења и без уважавања разумног отказног рока који не може бити краћи од 30 дана, осим ако снабдевач испуњава услове за стечај или ликвидацију односно изврши суштинско кршење уговора:

(1) неоправдано не испуњава кључне уговорне обавезе, или

(2) испоруком производа који садржи трајан и неотклоњив недостатак и представља озбиљну претњу здрављу потрошача или повреду прописа (неупотребљив производ);

12) захтева, уговара или наплаћује снабдевачу накнаду за умањени промет, осим ако је таква накнада директна и пропорционална стварној штети коју је купац претрпео као последицу за неиспуњавање уговорених обавеза;

13) условљава или захтева од снабдевача плаћање у облику робе, услуга или других неготовинских средстава (компензација), осим ако постоји писмено, јасно и недвосмислено пристајање снабдевача на писану процену засновану на реалној тржишној вредности тих неготовинских средстава;

14) захтева, условљава снабдевача накнадним бонусима, наградама и другим накнадама у току спровођења уговорне обавезе који нису претходно уговорени, без обзира на форму и облик тог бонуса, награде или накнаде;

15) не прихвата кварљив пољопривредни производ снабдевача, а да о томе не достави доказ да:

(1) кварљив пољопривредни производ одступа од уговореног квалитета или садржи трајан и неотклоњив недостатак;

(2) је недостатак постојао пре прихвата односно да се није десио у просторијама купца;

(3) до недостатка није дошло услед немара односно кривицом купца;

(4) је о свим недостацима обавестио снабдевача без одлагања.

Праксе из овог члана морају бити јасно, недвосмислено и унапред писмено договорене између трговинских партнера.

Под договором из става 2. не подразумева се клаузула у стандардним општим условима пословања или други начин једностраног наметања прихвата понуде због значајне неравнотеже преговарачке моћи.

За сваку накнаду из ст. 1. тач. 2), 3), 4), 6), 7) и 9) овог члана купац је дужан, на писмени захтев снабдевача, да му достави писану процену накнаде по јединици производа или укупно, пре него што накнада буде наплаћена.

Забрана комерцијалне одмазде

Члан 8.

Забрањен је сваки облик комерцијалне одмазде или претње одмаздом купца упућене према снабдевачу због тога што користи своја уговорна или законска права и обавезе, односно ако је одбио да прихвати формалне или неформалне понуде и услове купца, а нарочито ако се одмазда односи на:

- 1) уклањање производа снабдевача из понуде или акција купца;
- 2) смањење наручене количине или учесталости наруџбина или одлагање са прихватом, пријемом и обрадом наруџбина или производа;
- 3) обуставу, ограничење или прекид пружања услуга које купац иначе пружа снабдевачу у оквиру пословног односа, као што су услуге маркетинга, промоције или додатног излагања производа;
- 4) друге облике одмазде које могу непосредно утицати на пословање снабдевача.

Под претњом одмаздом из става 1. овог члана сматра се и свака изјава, чињење или нечињење купца, којим се снабдевачу, изричито или имплицитно, указује на последицу у ситуацији ако снабдевач искористи своја права или ако одбије да прихвати одређене услове.

Одмазда из става 1. овог члана сматра се посебно тешком непоштеном трговачком праксом.

IV. НАДЛЕЖНОСТ КОМИСИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ КОНКУРЕНЦИЈЕ

Комисија за заштиту конкуренције

Члан 9.

Комисија је самостална и независна организација која врши јавна овлашћења у складу са овим законом.

Правни положај и рад Комисије прописани су законом којим је уређена заштита конкуренције, ако овим законом није другачије одређено.

Комисија је у складу са овим законом надлежна да:

- 1) решава о правима и обавезама учесника у ланцу снабдевања производима у складу са овим законом;

- 2) одређује управне мере у складу са овим законом;
 - 3) доноси подзаконске акте за спровођење овог закона;
 - 4) даје мишљење надлежним органима на предлоге прописа, као и на важеће прописе који имају или могу имати утицај на примену овог закона;
 - 5) остварује међународну сарадњу у области спречавања непоштених трговачких пракси;
 - 6) сарађује са државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе, ради обезбеђивања услова за примену овог закона и других прописа којима се уређују питања од значаја за спречавање непоштених трговачких пракси;
 - 7) израђује годишњи извештај о непоштеним трговачким праксама;
 - 8) предузима активности на развијању свести о потреби спречавања непоштених трговачких пракси;
 - 9) организује, предузима и контролише спровођење мера у складу са овим законом;
 - 10) води евиденцију о купцима за које је утврђено да су наметали непоштене трговачке праксе;
 - 11) објављује на својој интернет страници акте које доноси у испитном поступку, годишњи извештај о непоштеним трговачким праксама, као и друге податке за које оцени да су од значаја за примену овог закона;
 - 12) обавља и друге послове у складу са овим законом.
- Послове из става 3. тач. 1), 2), 3), 4), 5), 6) и 9) овог члана, Комисија обавља као поверене послове.

Посебна организациона јединица

Члан 10.

Комисија образује посебну организациону јединицу која обавља послове вођења поступка утврђивања непоштене трговачке праксе.

Организациона јединица из става 1. овог члана представља саставни део стручне службе у смислу закона којим се уређује заштита конкуренције.

На запослене у организационој јединици из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе прописа којима се уређује заштита конкуренције.

Обавеза чувања података

Члан 11.

Председнику Комисије, члану Савета и запосленом у Комисији, забрањено је да током трајања мандата, односно радног ангажовања, као и у периоду од три године након престанка мандата односно рада у Комисији, открива трећим лицима податке које је сазнао у току обављања функције, односно током трајања радног односа у Комисији.

Изузеће

Члан 12.

Осим разлога наведених у закону којим се уређује општи управни поступак, председник Комисије, члан Савета и запослени у стручној служби изузеће се од одлучивања, односно поступања у предмету, уколико су били радно ангажовани, запослени или обављали функцију директора, члана или председника управног или надзорног одбора, другог заступника, прокуристе или пуномоћника странке у поступку, или у смислу овог закона са њом повезаног учесника на тржишту, у периоду од пет година пре покретања поступка.

Председник и члан Савета, одмах по сазнању за постојање разлога за изузеће из става 1. овог члана, о томе обавештава Савет, а запослени у стручној служби секретара Комисије.

О изузећу председника Комисије и члана Савета одлучује Савет, а о изузећу запосленог у стручној служби председник Комисије.

V. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

Примена правила

Члан 13.

На поступак пред Комисијом примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, осим ако је овим законом другачије прописано.

1. Странка у поступку и положај заинтересованог лица

Странка у поступку

Члан 14.

Странка у поступку пред Комисијом је купац који поседује значајну преговарачку моћ, против кога је покренут испитни поступак.

Заинтересована и трећа лица у смислу овог прописа немају својство странке у поступку.

Положај заинтересованог лица

Члан 15.

Заинтересовано лице у смислу овог закона је снабдевач који се налазио у пословном односу са купцем који је наметнуо трговачку праксу која је предмет поступка.

Заинтересовано лице има право да се изјашњава о чињеницама или околностима које су предмет утврђивања у поступку, да доставља доказе, као и да се изјашњава на захтеве које му Комисија упути у току поступка.

Заинтересовано лице има право на обавештавање о току поступка и право на разгледање списка у складу са правилима општег управног поступка, без доказивања правног интереса.

Захтев за разгледање списка, као и захтев за обавештавање о току поступка, подноси се искључиво у писаном облику.

Комисија је дужна да у року од осам дана од пријема захтева из става 4. овог члана, обавести заинтересовано лице.

Заинтересованом лицу је дозвољено да у поступку у коме је потребно стручно познавање управне ствари доведе стручно лице које јој даје објашњења и савете (у даљем тексту: стручни помагач).

2. Информисање о току поступка

Право трећих лица на информисање о поступку

Члан 16.

Подносиоци иницијативе, даваоци информација и остала лица (у даљем тексту: трећа лица) која немају положај заинтересованог лица, која докажу свој правни интерес за праћење поступка, имају право да буду обавештавани о току поступка, о чему се подноси захтев Комисији.

О оправданости захтева из става 1. овог члана одлучује овлашћено службено лице, закључком против ког није дозвољена жалба.

Овлашћено службено лице дужно је да достави основне информације о току поступка, осим информација које могу да утичу на даљи ток поступка.

Одступање од права на увид у списе и обавештавања о поступку

Члан 17.

Странка у поступку, заинтересовано лице и треће лице у смислу овог закона, не могу разгледати и копирати записник о већању и гласању, службене белешке и нацрте и предлоге одлука, списе означене као поверљиве, као ни заштићене податке у складу са овим законом.

3. Доказивање

Доказивање чињеница

Члан 18.

Које ће се чињенице узети као доказане предлаже овлашћено службено лице а одлучује Савет по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа посебно, и свих доказа заједно, као и на основу целокупног поступка.

Изјава заинтересованог лица из члана 15. овог закона има доказну вредност.

Савет може да одлучи на основу чињеница које нису потпуно утврђене или које се доказима само посредно утврђују – чињеница које су учињене вероватним.

Терет доказивања

Члан 19.

Комисија сноси терет доказивања у поступцима утврђивања непоштене трговачке праксе из чл. 6. и 8. овог закона.

Странка у поступку сноси терет доказивања у поступцима утврђивања непоштене трговачке праксе из члана 7. овог закона.

4. Подношење иницијативе и сарадник у поступку

Иницијатива

Члан 20.

Иницијативу за покретање поступка подноси свако правно или физичко лице, орган државне управе, локалне самоуправе и територијалне аутономије, организација којој су поверена јавна овлашћења, облик удруживања учесника на тржишту, удружење потрошача, учесници на тржишту и остала лица која имају сазнања о непоштеним трговачким праксама.

Иницијатива се подноси писаним поднеском, а изузетно се може поднети и усмено изјавом датом на записник у службеним просторијама Комисије.

Садржина иницијативе

Члан 21.

Иницијатива из члана 20. овог закона нарочито садржи:

- 1) назив и седиште подносиоца иницијативе, односно име, презиме и пребивалиште, ако је подносилац иницијативе физичко лице;
- 2) податке на основу којих се може недвосмислено и јасно одредити против кога се подноси иницијатива;
- 3) опис радње, чињеничног стања или праксе која представља разлог подношења иницијативе, односно којом је извршена непоштена трговачка пракса;
- 4) исправе, документе и друге доказе којима подносилац иницијативе располаже, а којима се поткрепљују наводи из тачке 3) овог става;
- 5) изјашњење подносиоца о постојању и локацији других доказа којима подносилац иницијативе не располаже.

Анонимни поднесци, без обзира на њихов садржај, неће се сматрати иницијативом у смислу става 1. овог члана, већ их Комисија користи као извор информација и података на основу којих спроводи активности по сопственој иницијативи.

Иницијатива може садржати и друге податке којима располаже подносилац иницијативе, а који могу бити релевантни за даље поступање Комисије, као што су: основни подаци о тржишту на коме је дошло до непоштене пословне праксе, подаци о учесницима на релевантном тржишту и њиховим тржишним уделитема, опис уобичајене комерцијалне праксе на релевантном тржишту и слично.

Комисија ближе уређује облик и садржину иницијативе из овог члана.

Поступање Комисије и обавештење о исходу иницијативе

Члан 22.

Комисија може затражити од подносиоца иницијативе додатне информације, податке или документе којима располаже.

Комисија о исходу иницијативе обавештава подносиоца најкасније у року од 60 радних дана од дана пријема иницијативе.

Обавештењем из става 2. овог члана Комисија се изјашњава у погледу основаности иницијативе, саопштава своју одлуку о покретању поступка или разлоге због којих поступак испитивања трговачке праксе неће бити покренут у складу са овим законом.

Право на награду и заштита сарадника у поступку

Члан 23.

Лице за које је Комисија проценила да постоји основаност његових навода, је физичко лице које достави релевантне доказе Комисији за заштиту конкуренције о постојању непоштене трговачке праксе (у даљем тексту: сарадник у поступку).

Сарадник у поступку који је доставио релевантне доказе има право на новчану награду.

У случају да је доказе доставило више сарадника, право на награду стиче сарадник у поступку који је први доставио одлучујући доказ.

Под релевантним доказима из става 1. подразумевају се информације, подаци и други докази које Комисија није поседовала, а који су по оцени Комисије одлучујући за утврђивање постојања забрањене непоштене праксе.

Ако су релевантни докази из става 4. овог члана прибављени од стране сарадника у поступку на незаконит начин, одлука Комисије не може да се заснива на тим доказима.

Право на награду из става 2. овог члана има физичко лице које је било или је и даље у пословном односу са учесником у непоштеној трговачкој пракси, осим:

- 1) руководиоца или оснивача правног лица које је извршило непоштену трговачку праксу;
- 2) лица које је учеснике подстакло или принудило на учествовање у непоштеној трговачкој пракси.

Висина награде одређује се у висини од 5% износа мере заштите од непоштене трговачке праксе.

Награда се исплаћује када решење Комисије постане извршно.

Награда се исплаћује из буџета Републике Србије, а исплаћује је министарство надлежно за послове трговине на захтев сарадника у поступку и приложеног решења којим је изречена мера заштите од непоштене трговачке праксе и потврде Комисије да је доказ који је сарадник у поступку доставио одлучујући у смислу става 4. овог члана.

Сарадник у поступку има право на заштиту идентитета у управном поступку.

Подаци који би могли директно или индиректно да открију идентитет сарадника у поступку представљају заштићен податак, о чему Комисија доноси решење по службеној дужности.

Лице које је лажно пријавило, намерно изменило или незаконито прибавило доказе или подстакло на извршење непоштене трговачке праксе нема право на заштиту идентитета и новчану награду из овог члана.

5. Поступак по службеној дужности

Покретање поступка

Члан 24.

Комисија по службеној дужности покреће поступак испитивања постојања непоштене трговачке праксе.

Ако купац примењује истоветну праксу према различитим снабдевачима, без обзира на број снабдевача обухваћених том праксом, против купца се води један поступак утврђивања постојања непоштене трговачке праксе (јединственост поступка оцене праксе).

О покретању поступка из става 1. овог члана закључком одлучује председник Комисије.

Закључак из става 3. овог члана, нарочито садржи:

- 1) правни основ и разлоге за покретање поступка;
- 2) опис радњи или аката који могу да представљају непоштену трговачку праксу;
- 3) позив са роком за изјашњење на закључак;
- 4) позив свим лицима која располажу подацима, исправама или другим релевантним информацијама, да их доставе Комисији;
- 5) поуку о користима сарадње са Комисијом;
- 6) друге информације у корист образложења разлога за поступање Комисије.

Поступак по службеној дужности сматра се покренутим даном кад је странци достављен закључак о покретању поступка.

Против закључка о покретању поступка није дозвољена жалба, нити се може покренути управни спор.

Закључак о покретању поступка може да се побија тужбом против коначног решења Комисије.

О покретању поступка, Комисија обавештава подносиоца иницијативе.

Испитни поступак

Члан 25.

Утврђивање непоштене трговачке праксе спроводи се у испитном поступку.

У испитном поступку се предузимају потребне доказне радње у циљу потпуног и правилног утврђивања чињеничног стања, узима се изјава и саслушава странка, заинтересовано лице, сведок, обавља се вештачење, прибављају се подаци, исправе и ствари, врши увиђај, ненајављени увиђај и одржава усмена расправа, као и друге радње које омогућавају објективно и непристрасно доношење одлуке.

Странка у поступку, заинтересовано и треће лице дужно је да поступа по захтеву и налогу Комисије, а нарочито да доставља податке, информације и документацију неопходну за потпуно и правилно утврђивање чињеничног стања.

О свим питањима управљања и спровођења поступка одлучује се закључком који доноси овлашћено службено лице.

Против закључка из става 4. овог члана није дозвољена посебна жалба, нити може да се покрене управни спор, већ може да се побија тужбом против коначног решења, ако овим законом није другачије уређено.

За вештака у поступку пред Комисијом одређују се лица или установе из регистра судских вештака односно из регистра правних лица која обављају послове вештачења.

Поступак у случају комерцијалне одмазде

Члан 26.

Ако је комерцијална одмазда из члана 8. овог закона учињена као последица или реакција на указивање или пријаву одређене непоштене трговачке праксе, Комисија покрене одвојени поступак за њено утврђивање.

Поступак из става 1. овог члана води се независно од поступка у вези са основном непоштеном трговачком праксом.

Обавештење о утврђеним чињеницама

Члан 27.

Овлашћено службено лице обавештава странку и заинтересовано лице о битним чињеницама, доказима и осталим елементима на којима ће засновати решење.

Обавештење из става 1. овог члана нарочито садржи утврђене чињенице и околности у погледу утврђивања постојања непоштене трговачке праксе.

Обавештење из става 1. овог члана Комисија доставља странци у поступку и заинтересованом лицу са позивом и роком за изјашњење који не може бити краћи од осам дана ни дужи од 15 дана.

Изјашњење на обавештење о утврђеним чињеницама

Члан 28.

У изјашњењу на обавештење о утврђеним чињеницама странка и заинтересовано лице могу да изнесу примедбе на начин и садржину изведених доказа, да оспоре доказе, наводе, анализе, ставове и оцене изнете у обавештењу, као и да дају предлоге за извођење додатних доказа, саслушање сведока или друге испитне радње, односно да доставе доказе, ако

сматрају да би то допринело правилном и потпуном утврђивању чињеничног стања.

У изјашњењу из става 1. овог члана, странка у поступку и заинтересовано лице могу да затраже да се пре доношења коначне одлуке у управној ствари одржи усмена расправа или да се саслуша странка или заинтересовано лице.

Овлашћено службено лице цени оправданост предлога из става 2. овог члана, узимајући у обзир ток поступка, сваки доказ посебно и све доказе заједно, као и резултат целокупног поступка.

Одлучивање Савета

Члан 29.

О постојању непоштене трговачке праксе из члана 6. овог закона, одлучује се решењем које доноси Савет Комисије у року од 90 дана од покретања поступка.

Савет Комисије доноси решење у вези са непоштенom трговачком праксом из чл. 7. и 8. овог закона у року од 120 дана од дана покретања поступка.

Саставни део решења којим се утврђује постојање непоштене трговачке праксе је:

- 1) образложење постојања значајне преговарачке моћи;
- 2) опис непоштене трговачке праксе;
- 3) управна мера из овог закона;
- 4) обавеза о извештавању у спровођењу изречених мера;
- 5) начин објаве.

Савет доноси решење којим се обуставља поступак ако на основу расположивих доказа не може да утврди постојање непоштене трговачке праксе.

Ако Комисија не донесе решење у року из овог члана, поступак се обуставља.

Понављање поступка

Члан 30.

Поступак пред Комисијом може да се понови под условима прописаним правилима општег управног поступка.

6. Спровођење увиђаја и обезбеђење доказа

Увиђај

Члан 31.

Увиђај се спроводи на основу закључка председника Комисије који садржи правни основ, разлоге за спровођење увиђаја, навођење докумената, односно података у које ће бити извршен увид, место и време спровођења увиђаја, податке о овлашћеним лицима која ће спровести увиђај, одлуку о трошковима спровођења увиђаја уколико их сноси странка у поступку, односно

заинтересовано или треће лице код кога се увиђај спроводи, а по потреби и друге елементе.

Овлашћено службено лице које спроводи увиђај може од странке у поступку, заинтересованог или трећег лица да захтева увид у документацију и податке који су наведени у закључку о спровођењу увиђаја, а може да изврши увид и у другу документацију и податке које странка у поступку односно заинтересовано или треће лице стави на увид, што се констатује у записнику о спровођењу увиђаја.

Овлашћено службено лице води рачуна да се увиђај не злоупотреби и да не дође до повреде пословно осетљивих података, пословне тајне и привилеговане комуникације странке односно заинтересованог или трећег лица.

Странка у поступку односно заинтересовано или треће лице дужно је да омогући неометано спровођење увиђаја.

За ометање спровођења увиђаја овлашћено службено лице може изрећи меру процесног пенала.

Обезбеђење доказа

Члан 32.

Ако постоји сумња на опасност од уклањања или измене доказа који се налазе код странке у поступку, заинтересованог или трећег лица, а који указују на постојање или доказују непоштenu трговачку праксу, може да се одреди спровођење обезбеђења доказа, односно спровођење ненајављеног увиђаја.

Ненајављени увиђај из става 1. овог члана спроводи се изненадном контролом просторија, односно података, исправа и ствари које се налазе у тим просторијама, о чему се обавештава странка, односно непосредни држалац простора и ствари у тренутку спровођења увиђаја и на лицу места.

О спровођењу ненајављеног увиђаја председник Комисије доноси закључак који садржи правни основ, назив и седиште странке у поступку, место, време и разлог спровођења ненајављеног увиђаја, имена и бројеве службених легитимација овлашћених и других службених лица која спроводе увиђај, као и упозорење на последице спречавања или ометања спровођења увиђаја.

Против закључка из става 3. овог члана није дозвољена жалба, већ може да се побија тужбом против коначног решења.

Овлашћења у случају спровођења увиђаја и обезбеђења доказа

Члан 33.

Овлашћено службено лице дужно је да покаже своју службену легитимацију и уручи закључак о спровођењу редовног или ненајављеног увиђаја, и закључак о покретању поступка утврђивања непоштене трговачке праксе.

Овлашћено службено лице које спроводи увиђај из става 1. овог члана дужно је да се придржава обима овлашћења садржаног у закључку.

Овлашћено службено лице може да:

1) уђе и прегледа пословне просторије, возила, земљиште и друге просторије у седишту учесника на тржишту, односно странке у поступку и на осталим местима где обавља пословне активности;

2) изврши проверу документације без обзира на начин на који се документи чувају и сваке врсте комуникације без обзира на средство комуникације, а који су у вези са предметом ненајављеног увиђаја;

3) копира или скенира пословну и другу документацију на месту спровођења ненајављеног увиђаја или обезбеди електронску документацију у складу са законом којим се уређују електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању;

4) привремено одузме пословну и другу документацију када због техничких разлога није могуће да се та документација копира или скенира, а најдуже онолико колико је потребно да се направе копије те документације;

5) запечатити пословне просторије и пословне документе за време које је потребно да се спроведе увиђај, а најдуже 72 часа;

6) узима од заступника странке у поступку, заинтересованог или трећег лица, као и њихових запослених изјаве о чињеницама које су предмет и које су у вези са сврхом спровођења ненајављеног увиђаја, или изузетно овлашћено службено лице може да остави додатни рок за изјашњење, а ако је неопходна писана изјава, овлашћено лице мора да одреди датум до којег та изјава мора да буде достављена Комисији;

7) обавља остале радње у складу са циљевима поступка.

Странка у поступку, заинтересовано или треће лице обавештава се о праву да увиђају присуствује и њен пуномоћник, и на њен захтев омогућиће се присуство пуномоћника, односно његово накнадно укључење, осим ако је тај захтев усмерен на одуговлачење или отежавање поступка, али неће се прекидати спровођење увиђаја.

Ако се приликом увиђаја пронађу исправе, односно ствари које садрже податке или друге ствари од значаја за одлучивање у поступку, може се одредити њихово привремено одузимање до утврђивања свих релевантних података и чињеница које те исправе, односно ствари садрже, а најдуже до краја поступка.

Закључак о привременом одузимању исправа, односно ствари, као и њиховом враћању, доноси службено лице које спроводи увиђај или ненајављени увиђај, односно које спроводи поступак.

Лицу којем су привремено одузете исправе, односно ствари, издаје се о томе посебна потврда на лицу места.

7. Саслушање и усмена расправа

Саслушање странке и заинтересованог лица

Члан 34.

Овлашћено службено лице може појединачно да саслуша странку у поступку или заинтересовано лице ради правилног и потпуног утврђивања чињеничног стања, а нарочито ради утврђивања непоштене трговачке праксе у вези са

општењем купца и снабдевача за које не постоји обавеза писане комуникације.

Лице из става 1. овог члана саслушава се усмено, појединачно, без присуства друге супротстављене стране.

Извођење доказне радње саслушањем може да се спроведе ако се каснији искази одређеног лица разликују од ранијих, а није могуће поклонити поверење конкретном изјашњењу.

У својству странке или заинтересованог лица може да се саслуша законски заступник странке, односно друго запослено лице које законски заступник овласти за саслушање посебним овлашћењем.

Саслушању може да присуствује пуномоћник или стручни помагач.

Усмена расправа

Члан 35.

Ако се у току поступка утврди постојање супротстављених изјава, тврдње купца и снабдевача, односно странке у поступку и заинтересованог лица, а на основу достављених доказа не може да се на јасан и недвосмислен начин изведе закључак о чињеницама одлучујућим за предмет, овлашћено службено лице може закључком да закаже одржавање усмене расправе.

Усмена расправа одржава се у седишту Комисије без присуства јавности.

На спровођење усмене расправе сходно се примењују правила општег управног поступка.

VI. ЗАШТИТА ПОДАТАКА И ОБЈАВЉИВАЊЕ АКТА

Заштићени податак

Члан 36.

За податке који су достављени, прикупљени или стављени на увид Комисији, који имају својство пословне тајне или пословно осетљивог податка, односно поверљивог податка, чијим би објављивањем, стављањем на увид другим лицима, могла да наступи значајна штета за лица којима припадају ти подаци или на које се односе, или би се тиме угрозио, омео или отежао поступак пред Комисијом, може да се одреди заштита.

Подносилац иницијативе и сарадник у поступку увек имају право на заштиту идентитета, због могућности пословне одмазде лица које је учинило непоштену трговачку праксу.

О захтеву за заштиту идентитета из става 2. овог члана, Комисија без одлагања доноси решење.

Заштита података спроводи се на основу захтева лица којем припадају ти подаци или на које се ти подаци односе, ако подносилац захтева учини вероватним настанак значајне штете у смислу става 1. овог члана.

Захтев за заштиту података подноси се истовремено са поднеском који садржи податке за које се тражи заштита, а најкасније у року од осам дана од дана достављања поднеска.

О захтеву из става 1. овог члана председник Комисије доноси решење.

Против закључка којим се захтев одбацује није допуштена посебна жалба нити може да се покрене управни спор, већ може да се побија тужбом против коначног решења.

Заштићени подаци могу да буду одређени по службеној дужности ако ти подаци уживају заштиту поверљивости у складу са посебним прописом или одлуком другог органа којим су означени као подаци од јавног интереса.

Објављивање аката Комисије

Члан 37.

Закључак о покретању поступка и коначно решење објављују се у целости на интернет страници Комисије.

Приликом објављивања решења и закључака на интернет страници Комисије из текста се изостављају подаци који су заштићени у складу са овим законом.

Анализе, годишња извештавања и друге информације које у оквиру својих надлежности доноси Комисија, објављују се у складу са одредбама овог закона.

Комисија упутством ближе одређује појам заштићеног податка, облик и садржину захтева за заштиту података и начин на који ће се вршити изостављање заштићених података из аката који се објављују.

VII. СПРОВОЂЕЊЕ ПОСЕБНИХ СЕКТОРСКИХ АНАЛИЗА

Посебна секторска анализа

Члан 38.

Комисија може да спроведе истраживање и да изради посебну секторску анализу снабдевања одређеним производом у смислу члана 2. овог закона.

Комисија може да спроведе посебну секторску анализу на предлог министарства надлежног за послове трговине.

Секторска анализа из става 1. овог члана између осталог има за циљ да утврди структуру тржишта, ефикасност ланца снабдевања, односе између учесника, учесталост и природу непоштених трговачких пракси, као и друге чињенице од значаја за примену овог закона.

Учесници на тржишту, удружења, професионалне организације, државни органи, органи државне управе и друга лица дужна су да, на основу писменог захтева Комисије, доставе све податке, информације и документацију неопходне за израду секторске анализе.

Комисија за потребе спровођења посебне секторске анализе може да користи податке који су достављени у другим поступцима из њене надлежности.

Извештај о спроведеној анализи Комисија доставља министарству надлежном за послове трговине, као и министарству надлежном за послове пољопривреде за пољопривредне и прехранбене производе.

О покретању секторске анализе, Савет доноси одлуку.

Извештај о спроведеној анализи из става 1. овог члана објављује се на интернет страници Комисије и министарства надлежног за послове трговине.

Поступање овлашћеног службеног лица у спровођењу посебне секторске анализе

Члан 39.

У спровођењу анализе овлашћено службено лица може да:

1) прикупља податке, обавештења, документе и да узима изјаве од правних и физичких лица, подносиоца иницијативе, учесника на тржишту, њихових облика удруживања, удружења потрошача и других правних субјеката који располажу подацима и одређеним сазнањима која су од значаја за испитивање и утврђивање стања у снабдевању одређеним производом из овог закона на тржишту Републике Србије;

2) прикупља податке, обавештења, документе од органа државне управе, локалне самоуправе и територијалне аутономије, као и организација којима су поверена јавна овлашћења.

Поступајући у складу са ставом 1. овог члана, овлашћено службено лице упућује захтев за достављање информација, података и докумената и одређује рок за достављање података из става 1. овог члана.

У случају непоступања или делимичног поступања по захтеву из става 2. овог члана, овлашћено службено лице може да донесе закључак којим се налаже достављање тражених података и докумената у разумном року, под претњом одређивања мере периодичног пенала прописане овим законом.

У току спровођења анализе, у погледу права лица која су предмет анализе, сходно се примењују одредбе овог закона којима се уређује положај трећих лица.

VIII. САРАДЊА СА ДРУГИМ ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА

Сарадња државних органа и организација

Члан 40.

Комисија може да достави другим државним органима и организацијама захтев за давање информација и одреди рок за поступање по захтеву.

Државни органи и организације дужни су да сарађују са Комисијом и да поступе по захтеву из става 1. овог члана, односно да доставе податке, исправе или друге тражене доказе којима располажу, уколико се не налазе у службеним евиденцијама, или да дају образложено изјашњење о предмету захтева.

Обавеза из става 2. овог члана нарочито се односи на органе и организације надлежне за послове статистике, органе и организације локалне самоуправе, привредне коморе и друге органе и организације који врше јавна овлашћења.

Ако приликом вршења инспекцијског надзора у складу са овлашћењима, надлежни инспектор:

(1) дође до информација у вези са непоштеним трговачким праксама, или

(2) утврди да укупан износ накнада прелази 20%,

дужан је да у року од осам дана од дана окончања инспекцијског надзора обавести Комисију и достави расположиву документацију.

У случају неблаговременог или непотпуног поступања, односно непоступања органа или организација из става 1. овог члана, Комисија може да достави информацију о томе органу који врши надзор над радом одређеног органа или организације, односно пред којим сноси одговорност за рад, са захтевом за предузимање потребних мера у циљу прикупљања тражених података.

У случају изостанка сарадње након поступања у складу са ставом 5. овог члана, односно више од два неуспела покушаја Комисије да оствари сарадњу са одређеним државним органом или организацијом, Комисија може јавно да објави информацију о томе.

Подаци из овог члана могу да се доставе трећим лицима, по добијању сагласности органа из става 1. овог члана, у форми и облику који орган одреди.

Државни органи и организације не могу Комисији да наплаћују накнаду за саопштавање, стављање на увид или обраду чињеница, односно припрему изјашњења.

IX. УПРАВНЕ МЕРЕ

Члан 41.

Комисија може да одреди следеће управне мере:

- 1) привремену меру;
- 2) меру усклађивања пословања;
- 3) меру заштите од непоштене трговачке праксе;
- 4) меру процесног пенала;
- 5) меру периодичног пенала за недостављање података у току спровођења посебне секторске анализе.

Мере из става 1. тач. 1)–3) овог члана морају да буду сразмерне тежини, обиму и дужини трајања утврђене непоштене трговачке праксе и у непосредној вези са актима и радњама који чине ту праксу.

Привремена мера

Члан 42.

Комисија може, ако постоји опасност од наступања тешких и штетних последица по права и интересе снабдевача у ланцу снабдевања, да наложи привремено престанак вршења радње за коју постоји основана претпоставка да представља непоштену трговачку праксу.

Мера из става 1. овог члана може да буде саставни део закључка о покретању поступка односно може да се наложи у сваком тренутку до доношења решења.

О мери из става 1. овог члана, председник Комисије доноси привремено решење које нарочито садржи временски период трајања мере.

Мера из става 1. овог члана може да траје најдуже до доношења решења у том поступку.

Странка у поступку у сваком тренутку може да поднесе жалбу на привремено решење.

Ако странка посебном жалбом на привремено решење учини вероватним да не постоје или не могу да наступе штетне последице из става 1. овог члана, Савет укида привремено решење без одлагања.

Решењем којим се окончава поступак Савет укида привремено решење.

Мера усклађивања пословања

Члан 43.

Савет Комисије може решењем којим се утврђује постојање непоштене трговачке праксе да одреди меру усклађивања општих услова пословања, стандардних уговора, интерних смерница и друге праксе, на начин којим се трајно отклањају исте или сличне праксе у односу на све снабдеваче.

Мера из става 1. овог члана подразумева и обустављање уговарања, спровођења или примене праксе коју је Комисија оценила као непоштену.

Решење из става 1. овог члана садржи и рок за спровођење мера.

Мера заштите од непоштене трговачке праксе

Члан 44.

Мера заштите од непоштене трговачке праксе има за циљ успостављање и одржавање равноправности у преговарању између трговачких партнера, на начин којим се омогућава:

- 1) враћање преговарачке моћи у стање равноправности које би постојало да није дошло до непоштене праксе;
- 2) спречавање понављања непоштених пракси одвраћањем свих учесника у ланцу снабдевања од њихове примене.

Комисија одређује меру из става 1. овог члана ако купац наметне непоштену трговачку праксу из чл. 6–8. овог закона.

Мера заштите од непоштене трговачке праксе се одређује у облику плаћања новчаног износа.

Висина новчаног износа из става 3. овог члана одређује се тако што се основни износ коригује применом критеријума који за последицу имају умањење или повећање основног износа.

Основни износ одређује се у односу на остварени укупни годишњи приход странке у поступку остварен на територији Републике Србије, у години која претходи години покретања поступка и износи:

- (1) 0,1% за праксе из члана 7. овог закона;
- (2) 0,2% за праксе из чл. 6. и 8. овог закона.

Основни износ се умањује за:

- 1) 20% ако је купац обуставио примену непоштене праксе пре покретања поступка Комисије и о томе доставио ваљан доказ;
- 2) 20% ако купац није примењивао уговорену непоштену трговачку праксу;
- 3) 10% ако је купац обуставио примену непоштене праксе до доношења обавештења о битним чињеницама утврђеним у поступку, из члана 27. овог закона;
- 4) 20% ако је купац примењивао непоштену трговачку праксу у периоду до три месеца;
- 5) 10% ако је купац примењивао непоштену трговачку праксу дуже од три месеца а краће од 12 месеци;
- 6) 20% ако купац призна постојање непоштене трговачке праксе.

Основни износ се увећава за:

- 1) 20% ако купац предлаже, уговара или спроводи непоштену трговачку праксу након што му је изречена привремена мера из члана 42. овог закона;
- 2) 10% ако купац не сарађује у току спровођења увиђаја или ненајављеног увиђаја;
- 3) 10% ако купац прикрива доказе, доставља неистините податке и информације;
- 4) 20% ако купац подстиче снабдевача на прихватање непоштене трговачке праксе;
- 5) 20% ако купац у току поступка прети одмаздом снабдевачу;
- 6) 20% ако је непоштена трговачка пракса саставни део општих услова пословања, односно стандардних уговора по приступу;
- 7) 100% ако купац понови исту непоштену трговачку праксу за коју је Комисија донела коначно решење.

Мера процесног пенала

Члан 45.

Странци у поступку, заинтересованом и трећем лицу, може се изрећи мера процесног пенала у облику новчаног износа од 500.000 динара за сваки дан понашања супротног захтеву или налогу из закључка Комисије, односно непоступања по захтеву или налогу из закључка Комисије.

Мера процесног пенала у износу из става 1. овог члана може се изрећи ако странка у поступку, заинтересовано или треће лице омета овлашћено службено лице у спровођењу увиђаја или спровођења радње обезбеђења доказа.

Против решења овлашћеног службеног лица није дозвољена жалба, већ може да се побија тужбом против коначног решења.

Мера периодичног пенала за недостављање података у току спровођења посебне секторске анализе

Члан 46.

У случају непоступања или делимичног поступања по захтеву из члана 40. став 2. овог закона, којим се захтева достављање тражених података и докумената у разумном року, Комисија може учеснику на тржишту, удружењу, професионалним организацијама и другим лицима да изрекне меру периодичног пенала.

Мера из става 1. овог члана изриче се у облику плаћања новчаног износа од 500.000 динара за сваки дан понашања супротно налогу Комисије.

Против решења овлашћеног службеног лица, дозвољена је жалба Савету.

Жалба одлаже извршење решења до доношења одлуке Савета.

Извршење управних мера у облику плаћања новчаног износа

Члан 47.

Решењем којим се одређује мера из чл. 44–46. овог закона одређује се рок и начин плаћања.

Рок за плаћање новчаног износа мере не може да буде дужи од десет дана.

Наплата новчаног износа одређене управне мере врши се у корист буџета Републике Србије.

Принудно извршење мера у облику плаћања новчаног износа, врши се у складу са одредбама закона којим се уређује поступак извршења и обезбеђења.

Х. ТРОШКОВИ И ЗАСТАРЕЛОСТ

Трошкови поступка

Члан 48.

Комисија сноси редовне трошкове поступка који је покренут по службеној дужности и повољно окончан за странку, укључујући трошкове и награде вештака, сведока, и тумача које је одредило овлашћено службено лице.

Странка у поступку покренутом по службеној дужности, који је за њу повољно окончан, нема право на надокнаду трошкова поступка из става 1. овог члана које је сама сносила у том поступку.

Трошкови спровођења увиђаја спадају у редовне трошкове поступка осим уколико је увиђај одређен због непоступања странке у поступку, односно другог учесника на тржишту, по захтеву или налогу овлашћеног службеног лица за достављање докумената и података, у ком случају трошкове сноси странка, односно други учесник на тржишту.

Трошкови привременог одузимања и чувања исправа, односно ствари, као и штета због њиховог оштећења, спадају у редовне трошкове поступка.

Комисија може у целости или делимично да ослободи странку или друго лице сношења трошкова који се односе на издатке органа у току спровођења поступка, а нарочито путних трошкова овлашћених службених лица, издатака за сведоке, вештаке, тумаче, увиђај, огласе и сл.

Комисија не сноси трошкове правног заступања и стручног помагања.

Застарелост

Члан 49.

Након протекла пет година од последњег дана када је непоштена трговачка пракса извршена у континуитету или са прекидима, не може да се покрене поступак по службеној дужности.

Застарелост из става 1. овог члана прекида се сваком формалном радњом Комисије, након чега рок почиње поново да тече.

Формална радња из става 2. овог члана нарочито подразумева поступање Комисије пре покретања поступка, као што је поступање по иницијативи, спровођење посебне секторске анализе, општење са државним органима и организацијама и друге радње које јасно и недвосмислено за циљ имају откривање непоштене трговачке праксе.

Застарелост настаје у сваком случају кад протекне двоструко време које се по закону тражи за застарелост вођења поступка утврђивања непоштене трговачке праксе.

Ако се о одлуци Комисије води управни спор, застарелост се обуставља до правноснажности судске одлуке.

Мера заштите од непоштених трговачких пракси, мера процесног пенала и мера периодичног пенала за недостављање података у току спровођења посебне секторске анализе не може да се наплати протеком три године од дана извршности решења Комисије.

XI. ГОДИШЊЕ ИЗВЕШТАВАЊЕ И ОЦЕНА ПОЛИТИКЕ СУЗБИЈАЊА НЕПОШТЕНИХ ТРГОВАЧКИХ ПРАКСИ

Годишњи извештај о непоштеним трговачким праксама

Члан 50.

Савет Комисије усваја годишњи извештај о непоштеним трговачким праксама до 1. марта текуће године за претходну годину.

Извештај из става 1. овог члана нарочито садржи:

- 1) укупан број поднетих иницијатива, пријава и приговора;
- 2) број покренутих, вођених и окончаних поступака у току године;
- 3) за сваки окончани поступак – кратак опис предмета, учесника на тржишту и исход поступка и, ако је применљиво, донету одлуку;
- 4) преглед најчешћих непоштених трговачких пракси;

5) листу учесника на тржишту за које је утврђено да су наметали непоштене трговачке праксе.

Подаци и описи у извештају дати су у форми која поштује захтеве заштите података у складу са овим законом.

Годишњи извештај Комисија објављује на својој интернет страници одмах по усвајању.

Подаци и информације из овог члана представљају обавезну садржину годишњег извештаја о раду Комисије.

Периодична оцена политике спречавања непоштених трговачких пракси (анализа стања)

Члан 51.

Министарство надлежно за послове трговине спроводи периодичну оцену политике спречавања непоштених трговачких пракси, односно анализу стања.

Анализа стања из става 1. обухвата најмање:

- 1) процену делотворности мера спроведених на националном нивоу у циљу спречавања непоштених трговачких пракси у ланцу снабдевања производима на које се овај закон примењује;
- 2) процену делотворности сарадње између државних органа у спречавању непоштених трговачких пракси;
- 3) оцену спровођења прописа;
- 4) према потреби, утврђивање начина унапређења политика спречавања непоштених трговачких пракси.

Анализа стања спроводи се најмање једном у периоду од три године, а извештај са налазима и препорукама доставља се Влади.

XII. ОБАВЕЗА ИЗРАДЕ ПРЕГЛЕДА ФИНАНСИЈСКИХ ЕЛЕМЕНАТА УГОВОРА

Члан 52.

Уговор из члана 3. овог закона обавезно садржи финансијске елементе који подразумевају цену, погодности, накнаде, новчане казне и друге уговорене новчане обавезе и издатке који су предвиђени уговором.

Цена из става 1. овог члана укључује:

- 1) ценовник који је достављен и прихваћен електронским путем, у складу са роковима и поступком предвиђеним уговором;
- 2) цену утврђену на основу појединачне понуде снабдевача у поступку прикупљања понуда или других тржишних механизма који се примењују у кратким временским интервалима за свеже воће, свеже поврће и свеже месо;
- 3) цену истакнуту на откупном месту.

У случају из става 2. овог члана, уговором се уређују начин и поступак утврђивања цене, као и обавеза евидентирања и чувања документације на основу које је цена утврђена.

Уговорне стране су дужне да израде преглед финансијских елемената уговора из члана 3. овог закона.

Преглед финансијских елемената уговора може да буде саставни део садржине уговора, као засебан члан, или у форми прилога, односно као засебан документ, уколико постоји више уговора којима се уређују питања из става 1. овог члана у односу на одређен производ или скуп производа на које се примењује овај закон.

Преглед из ст. 4. и 5. овог члана представља листу свих јасно и недвосмислено одредивих финансијских елемената уговора из става 1. овог члана, правни основ за њихову примену, важећи ценовник.

Свака измена или допуна основног или другог уговора која посредно или непосредно утиче на било који елемент наведен у ставу 6. овог члана, повлачи обавезу истовременог уподобљавања и измене прегледа финансијских елемената уговора.

XIII. СУДСКА КОНТРОЛА

Судска контрола решења Комисије

Члан 53.

Решење којим се утврђује непоштена трговачка пракса је коначно.

Против коначног решења Комисије може да се покрене управни спор у року од 30 дана од дана достављања решења странци.

Подношење тужбе не одлаже извршење решења.

XIV. НАДЗОР

Члан 54.

Надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове трговине преко тржишних инспектора.

У вршењу инспекцијског надзора у вези са чл. 3. и 52. овог закона, тржишни инспектор има овлашћења и дужности прописане законом којим се уређује трговина и законом којим се уређује инспекцијски надзор.

Члан 55.

Издавалац електронске фактуре, прималац електронске фактуре, централни информациони посредник и информациони посредник дужни су да у циљу несметаног вршења инспекцијског надзора и прикупљања података од значаја за вршење инспекцијског надзора над одређеним субјектом надзора омогуће лицу које врши инспекцијски надзор увид у податке о пословању, пословну документацију, пратећу техничку опрему и уређаје који су у вези са обавезама прописаним законом.

XV. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 56.

Новчаном казном у износу од 50.000 динара до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) користи неодређене или условне формулације противно члану 3. став 4. овог закона;
- 2) не изради преглед финансијских елемената уговора у складу са чланом 52. овог закона.

Новчаном казном у фиксном износу од 300.000,00 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) не закључи уговор у складу са чланом 3. став 1. овог закона;
- 2) не изда рачуноводствену исправу на начин прописан у члану 3. став 6. овог закона;
- 3) не изда доставницу на начин прописан у члану 3. став 7. овог закона.

За радње из става 1. овог члана казниће се физичко лице или одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 50.000,00 до 150.000,00 динара.

За радње из става 2. овог члана казниће се физичко лице или одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 50.000,00 динара.

Прекршајни поступак за прекршаје из овог члана не може да се покрене ни да се води ако протекну две године од дана када је прекршај учињен.

XVI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Средства за рад Комисије и привремено финансирање

Члан 57.

Средства за рад посебне организационе јединице из члана 10. овог закона су обезбеђена у финансијском плану Комисије.

До усвајања финансијског плана за наредну годину, Савет је дужан да изврши одговарајућу прераспodelу средстава неопходних за неометано спровођење овог закона.

Савет утврђује предлог финансијског плана Комисије и доставља га одбору Народне скупштине надлежном за послове финансија на сагласност, најкасније до 1. новембра текуће године.

Начин коришћења и прераспodelу средстава из финансијског плана уређује Савет посебном одлуком.

Ако финансијски план не буде донет до почетка буџетске године, финансирање рада Комисије се врши највише до висине укупно планираних расхода у претходној години, сразмерно периоду до добијања сагласности на финансијски план.

Ако се годишњим обрачуном прихода и расхода утврди да су укупно остварени приходи Комисије већи од остварених расхода, разлика се након издвајања средстава за резерве, уплаћује у буџет Републике Србије.

Обавеза усклађивања пословања са овим законом

Члан 58.

Сваки субјект у ланцу снабдевања производима из овог закона, дужан је да своје опште услове пословања, уговоре, интерне смернице и праксу усклади

са одредбама овог закона најкасније у року од четири месеца од дана његовог ступања на снагу.

Доношење подзаконских аката

Члан 59.

Подзаконски акти за спровођење овог закона донеће се у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Престанак важења појединих одредаба прописа

Члан 60.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи члан 32. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 95/13).

Ступање на снагу

Члан 61.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим одредаба члана 3. став 1. и члана 56. став 2. тачка 1), које се примењују од 1. јануара 2027. године.